

LIBRARY
ANNEX

2

135 211

Wason
DS611
T6
(4th) Ser
v. 13 F

CORNELL
UNIVERSITY
LIBRARY

THE
CHARLES WILLIAM WASON
COLLECTION ON CHINA
AND THE CHINESE

TIJDSCHRIFT

VOOR

NEDERLANDSCH INDIE

VAN

DR. W. R. BARON VAN HOËVELL,

VOORTGEZET ONDER REDACTIE VAN

EENE VEREENIGING VAN STAATSLIEDEN EN GELETERDEN.

(4th)

NIEUWE SERIE.

DERTIENDE JAARGANG.

EERSTE DEEL.

TE ZALT-BOMMEL BIJ JOH. NOMAN EN ZOON.

1884.

CORNELL
UNIVERSITY
LIBRARY

Soemba en de Soembaneezen.

De heer J. J. van Alphen, zendeling-leeraar op het eiland Soemba (residentie Timor) heeft den 5 Februari in eene openbare bijeenkomst op Kwitang, mededeeling gedaan omtrent dat eiland en zijne bewoners. In een overzicht van de mededeelingen komen de volgende wetenswaardige bijzonderheden voor:

Het eiland Soemba is een zeer rotsachtig, vruchtbaar land met uitnemenden kleigrond en rijk van water voorzien. Het voornaamste voortbrengsel zijn de welbekende sandelhoutpaarden, waarvan de uitvoer echter streng verboden is, daar het als heiligschennis wordt aangemerkt. Zij groeien in het wild op in de bosschen, die door de inwoners als heilige bosschen worden beschouwd.

De bevolking komt in uiterlijk en karakter het meest overeen met die van de Zuidzee-eilanden; zij zijn groot van gestalte en gespierd, hebben eene lichtbruine, soms een olijfkleurige tint, en onderscheiden zich door de minder uitstekende jukbeenderen, den minder platten neus en het ietwat breeder voorhoofd van de Javanén en Maleiers. Spreker beschrijft de inboorlingen als zeer wantrouwend, valsch, laf, wreed, onbeschaamd, vrijpostig, onbeleefd, vuil, werkzaam, vroom, gastvrij en in hooge mate begeerig, en staft dit zijn oordeel door menig feit, waarvan hij getuige was. Om een paar voorbeelden

te noemen zegt hij o. a., dat een gast uit wantrouwen niets durft te nuttigen van wat hem door den gastheer voorgezet wordt, voor en aler deze zelf daarvan gebruikt heeft; dat de Soembanees zich nimmer wast, zijn geheele lichaam met oude klapper insmeert, de kleederen aan zijn lijf draagt tot zij geheel versleten zijn en aan flarden hangen, en ze eenvoudig zwart kleurt, wanneer zij er smerig beginnen uit te zien; dat hij met dezelfde ambitie een menschelijk wezen vermoorden zal als dat hij eene kip slacht; dat zijne gastvrijheid zich zoover uitstrekt, dat men, zoo lang men maar wil, bij hem onder dak kan blijven. Vooral de begeerlijkheid is eene groote ondeugd van de Soembaneezen, zegt spreker, en hij schrijft de verdeeldheid, die er op het eiland heerscht, eenig en alleen daaraan toe.

De kleeding der bevolking in het binnenland is zeer primitief, daar zij alleen het hoofd en de lenden met boomschors bedekken, en voor het overige naakt zijn. De meer aan het strand wonende bewoners zijn beter gekleed, daar zij in de gelegenheid zijn om katoenen stoffen te koopen.

Volgens spreker wordt het volk in drie kasten, of liever gezegd klassen, verdeeld nl. 1°. de Merambas, vorsten en grooten, 2°. de Kapisoes, vrijen of burgers, en 3°. de Atas of slaven. De Merambas zijn slechts in dien zin vorsten, dat zij benevens alle grooten op het eiland een vrijbrief hebben om te rooven en te plunderen; de Kabisoes zijn afhankelijk van de vorsten, en — zooals spreker zich uitdrukt — als melkkoeien van deze te beschouwen; de Atas zijn slaven door aankoop of geboorte. Hoewel de laatsten tot den laagsten stand behooren, worden zij evenwel door hunne meesters goed behandeld en eten zij met deze aan denzelfden disch; hunne afhankelijkheid bestaat daarin dat zij verplicht zijn hunne meesters in alles te gehoorzamen en gewoonlijk gebezigd worden om roof te plegen; verder is hun leven in de hand van hunnen meester.

Er heerscht op Soemba eene volmaakte regeringloosheid.

Zij, die de meeste slaven bezitten, zijn de machtigsten in het land; zij loopen afgelegen kampongs af, berooven de bewoners van alles en voeren zelfs meisjes en kinderen met zich mede.

Van onderwijs is er op Soemba geen sprake; de kinderen worden, zoodra zij niet meer de zorg van hun moeders behoeven, aan den arbeid gezet; zij moeten de ouders in het bebouwen van den grond behulpzaam zijn of zij worden met de eene of andere opdracht uitgezonden. Men heeft op Soemba zelfs geen begrip van rekenen; de cijfers worden slechts door de vingers aangeduid; zoo beteekent eene vuist b. v. het cijfer 5. Ook heeft spreker op Soemba geen letterschrift aangetroffen; volgens eene sage moet dit wel op het eiland in gebruik geweest zijn, maar een groote vloed moet al de aanwezige boeken — voor zoover die niet verscholen werden — hebben meegevoerd, terwijl men de bergplaats van laatstbedoelde boeken niet heeft kunnen terugvinden. Verder is het spreker niet mogen gelukken om een graf met inscripties te vinden, waaruit het bestaan van een letterschrift zou kunnen worden afgeleid; hij verklaarde echter tevens door gebrek aan middelen niet in de gelegenheid geweest te zijn om zijn onderzoek dieper in het binnenland in te stellen.

Eene rechtspleging schijnt men op Soemba ook niet te kennen; de grooten kunnen er zooveel stelen en rooven als zij willen; de minderen worden daarvoor echter met verbeurdverklaring van hunne goederen of met den dood gestraft.

Een eigenlijken godsdienst kennen de Soembaneezen niet; zij vereeren slechts twee onzichtbare geesten, n.l. de *Omböawan* of heer des hemels en de *Ombö Tanah* of heer der aarde, waarnaast eene massa aardgeesten staan, voor wie zij offeren zoo zij ten strijde trekken, gaan planten of oogsten of wel wanneer zij op reis moeten. De offeranden bestaan uit kippen, varkens, paarden en karbouwen. Hierbij valt op te merken dat zij vóór het offeren de darmen van de kippen of de lever van de paarden, varkens en karbouwen onder-

zoeken om te zien of de goede geest het offer aanneemt. Bedehuizen worden niet op Soemba aangetroffen, wel altaren.

Het huwelijk heeft daar veel overeenkomst met dat op Java. De vrouw wordt er als eene soort handelsartikel beschouwd, dat duur betaald wordt. De vrouwen zijn er buitengemeen schaarsch, volgens spreker een gevolg van den slavenhandel en de vele twisten. Als eene groote bijzonderheid deelt spreker mede dat de vrouwen op Soemba, voor zij in het huwelijk treden, een ontuchtig leven gaan leiden.

Curieus is wat hij omtrent de begrafenisplechtigheden mededeelt. De lijken worden met lijnwaad omwonden en in eene hurkende houding aan een paal gebonden, die voor het huis van den overledene in den grond wordt gestoken; de lijken van vorsten worden in dien toestand gelaten tot zij geheel ontbonden zijn, terwijl die van minderen twee of drie dagen boven aarde blijven, waarna ze in een graf, dat den vorm van een put heeft, worden neergelaten, dat van boven met eenen zwaren steen gesloten wordt. De kleederen van den overledene, zoo ook zijn sieraden, worden nevens hem in het graf gelegd. Gedurende de dagen dat het lijk aan den paal vastgebonden is, komen de vrienden en kennissen van den overledene geschenken brengen, uit lijnwaden en andere artikelen bestaande. De graven bevinden zich in het midden van de kampongs en worden door de bewoners goed bewaakt.

